

Nr 8

Näringsutskottets betänkande i anledning av motioner om utredning av formerna för revisorsauktoriseringen.

Ärendet

I detta betänkande behandlas

dels motionen 1971: 14 av herr Åsling (c) vari hemställs att riksdagen skall i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning av formerna för revisorsauktoriseringen i enlighet med vad i motionen anförts,

dels motionen 1971: 1066 av herr Carlstein m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen skall hos Kungl. Maj:t begära en allsidig utredning för beredande av insyn eller inflytande från det allmännas sida i handelskamrarnas verksamhet med auktorisation av revisorer.

Gällande ordning

Auktorisation av revisorer handhas sedan 1909 av handelskamrarna. För auktorisation krävs att vederbörande är svensk medborgare och bosatt i Sverige samt dels har uppnått 25 års ålder men helst inte överskridit 55 år, dels har teoretisk utbildning motsvarande ekonomexamen med viss inriktning av studierna, dels kan redovisa fem års praktisk revisionsverksamhet.

Handläggningen av ärende rörande auktorisation sker i tre instanser, nämligen ifrågavarande handelskamrarnas egen revisorsnämnd, en för handelskamrarna gemensam central revisorsnämnd och slutligen handelskammaren. Denna kan inte auktorisera utan att både den lokala och den centrala nämnden tillstyrkt. Avslag i lokal nämnd kan dock överklagas hos den centrala nämnden. År 1970 var antalet auktoriserade revisorer ca 450.

Auktoriserad revisor kan bedriva sin verksamhet i aktiebolagsform. Enligt ett principuttalande som handelskamrarnas centrala revisorsnämnd gjorde 1949 och som bekräftades 1950 får sådant bolag endast idka verksamhet som är förenlig med en auktoriserad revisors yrkesutövning. Endast auktoriserad revisor får vara styrelseledamot eller styrelsesuppleant, verkställande direktör, vice verkställande direktör eller firmatecknare i bolaget. Icke heller får annan än auktoriserad revisor vara aktieägare däri.

Auktoriserad revisor får inte idka handels- eller agenturrörelse, driva eller delta i ledningen av affärsföretag eller inneha avlönad anställning hos annan än auktoriserad revisor eller bolag som uppfyller de av centrala revisorsnämnden föreskrivna villkoren. Handelskammaren kan medge undantag från detta förbud efter prövning i varje särskilt fall.

Motionerna

I motionen 1971:14 erinras inledningsvis om nu gällande bestämmelser om revisorsauktorisering och om principuttalandet från handelskammarens centrala revisorsnämnd. Motionären framhåller att Stockholms handelskammare meddelat dispens från denna princip beträffande Lantbruksförbundets revisionsbyrå AB år 1943 och för Sveriges kommunalekonomiska förening u.p.a. år 1953. Senare ansökningar om dispens har dock avslagits, och Stockholms handelskammare har beslutat att inte bevilja nya dispenser för de anställda hos ovan nämnda organisationer.

Handelskammaren har enligt motionären motiverat denna sin inställning dels med att den vill förhindra uppkomsten av två skilda kategorier av auktoriserade revisorer, dels med att den önskar förebygga att revision av företag i ökande omfattning sker genom revisionsbyrå som ägs av organisation i vilket företaget eller ett detta närliggande företag ingår som medlem. Motionären anför att detta inte kan anses vara tillräcklig motivering för att upphäva en för berörda näringsutövarer betydelsefull tillgång till den offentligen erkända auktoriseringen. Missbruk av givna dispenser eller någon för revisionsverksamhet menlig erfarenhet därav har handelskammaren inte kunnat påvisa. Motionären anser att handelskammarens restriktiva inställning visar risken med en helt privat yrkesauktorisering med offentligt burskap.

Motionären erinrar om att förslag om översyn av den nuvarande ordningen för auktorisering har förts fram av näringsfrihetsombudsmannen, Sveriges kommunalekonomiska förening u.p.a., Kooperativa förbundet, Sveriges lantbruksförbund och Svenska sparbanksföreningen samt av samarbetsutredningen i betänkandet »Företag och samhälle».

Likartade synpunkter förs fram i motionen 1971:1066. Motionärerna påpekar bl. a. att den som innehar avlönad allmän tjänst i regel är utestängd från auktorisering eller bibehållande av tidigare förvärvad auktorisering. En konsekvens av nuvarande bestämmelser är att auktoriserade revisorer i allmänhet undviker att söka revisorsbefattningar hos stat och kommun. Det måste anses som en nackdel för kommunerna, anför motionärerna, att revisionens ledande tjänsteman eller tjänstemän

inte besitter samma auktorisation som de beprövade privata revisorerna.

Stockholms handelskammars dispenspolitik redovisas och motionärerna uttalar att denna visar på den svaghet som en privat auktorisation innebär. Det är, säger motionärerna, helt otillfredsställande att det allmännas insyn eller inflytande inte är beaktat och att prövningsrätt inte föreligger i offentlig instans.

Utredningsdirektiv

Formerna för auktorisation av revisorer m. m. skall, enligt direktiv som utfärdades den 29 december 1970 på förslag av chefen för handelsdepartementet efter samråd med chefen för industridepartementet och som offentliggjordes den 3 februari 1971, utredas av en sakkunnig (f. d. regeringsrådet Frank Öhman).

I direktiven redovisas att samarbetsutredningen i anslutning till behandlingen av frågan om offentliga revisorer förordat en särskild utredning av vissa revisionsfrågor, bl. a. formerna för auktorisation av revisorer.

Samarbetsutredningen anför att i flertalet andra länder med ett välutvecklat revisorsväsende auktorisationen av revisorer omhänderhas av staten. Enligt utredningens mening bör det övervägas om inte auktorisationen av revisorer i Sverige bör bli en samhällets angelägenhet.

I direktiven sägs att utredningsarbetet om formerna för auktorisation av revisorer bör inriktas på att få till stånd en ordning enligt vilken huvudansvaret för auktorisationsreglerna och förfarandet skall tillkomma staten. Även bestämmelserna avseende godkännande av granskningsmän bör inbegripas i arbetet.

De problem och svårigheter som aktualiserats hos näringsfrihetsombudsmannen av vissa organisationer och även berörts i skrivelser till Kungl. Maj:t skall särskilt undersökas vid utredningen. Aktiebolagsutredningen uppges överväga att i ett betänkande som snart kommer att framläggas föreslå att det enligt aktiebolagslagen skall bli möjligt att utse auktoriserade revisionsbolag och godkända granskningsbolag till revisorer. Konsekvenserna av ett sådant förslag för auktorisationsförfarandet i olika hänseenden bör klarläggas vid utredningen. Denna bör utmynna i förslag till författningsregler.

Utskottet

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande, offentliggjort efter det att motionerna väcktes, har chefen för handelsdepartementet tillkallat en sakkunnig för att utreda formerna för auktorisation av revisorer m. m.

Utskottet finner att syftet med motionerna härmed är tillgodosett och hemställer

att riksdagen avslår motionerna 1971:14 och 1971:1066.

Stockholm den 30 mars 1971

På näringsutskottets vägnar

INGVAR SVANBERG

Närvarande: herrar Svanberg (s), Bengtsson i Landskrona (s), Börjesson i Glömminge (c), Andersson i Örebro (fp), Haglund (s), Gustafsson i Byske (c), Rask (s), Blomkvist (s), Wååg (s), Sjönell (c), Nordgren (m), Möller i Göteborg (fp), fru Hansson (s) och herr Clarkson (m).